Utdanningsdirektoratet

Nasjonalt kvalitetsvurderingssystem og nasjonale prøver

Regional konferanse
Tromsø 17. april 2007

Seniorrådgiver Kari Korbøl

Om innlegget

- Nasjonalt kvalitetsvurderingssystem – lokalt ansvar

- Nasjonale prøver
- Kartleggingsprøver

Nasjonalt kvalitetsvurderingssystem – lokalt ansvar

St.meld. nr. 16
…og ingen sto igjen (side 77-80)

- For få skoler baserer sitt utviklingsarbeid på systematiske vurderinger av elevenes læringsutbytte.
- Skoleledelsen har behov for informasjon om utviklingen i skolens resultater for å kunne målrette skolens utviklingsarbeid.
- Systematisk oppfølging av skolenes resultater bør være kjernen i skoleeiernes styring av skolene

Nasjonal og lokal vurdering

- Det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet setter fokus på utvalgte indikatorer knyttet til læringsresultater, læringsmiljø, ressurser og gjennomstrømming
- Gir mulighet for den enkelte skole og skoleeier til å gjøre egne vurderinger og relatere til nasjonale mål
- Lokalt vurderings- og utviklingsarbeid er en nødvendig del av det nasjonale kvalitetssystemet
- Å ha et *nasjonalt* system for kvalitetsvurdering på sentrale områder er mer effektivt og kan sikre høyere kvalitet på datagrunnlaget enn om hver enkelt skoleeier skulle utforme sitt eget system.

Nasjonal og lokal vurdering

Lokalt nivå:

Vurdering som grunnlag for kvalitetsutvikling gjennom

- Skolebasert vurdering
- Tilsyn
- Brukerundersøkelser
- Karakterstatistikker
- Nasjonale prøver og kartleggingsmateriell

Nasjonalt nivå:

Vurdering som grunnlag for politikkutforming gjennom

- Nasjonale prøver
- Tilsyn
- Forskning og evaluering
- Internasjonale studier
- Statistikk

Grunnlaget for NKVS

- Nasjonal kartlegging av læringsutbytte, læringsmiljø, ressurser og gjennomføring i videregående opplæring
  - Nasjonale prøver
  - Elevundersøkelsen
  - Nasjonal utdanningsstatistikk
- Synliggjøring av data og resultater på lokalt og nasjonalt nivå på Skoleporten
- Bruk av de nasjonale kartleggingene sammen med andre verktøy i vurderinger av tilstanden på nasjonalt og lokalt nivå
- Deltakelse i internasjonale, komparative undersøkelser
- Iverksetting av tiltak basert på vurderingene
- Tilgang på nødvendig støtte og veiledning for skoleeier og skole
- Statlig tilsyn med grunnopplæringen

Det sammenhengende prøve- og vurderingssystemet

Tiltak	Formål
Kartleggingsmateriell	- Avdekke behov for individuell oppfølging og tilrettelegging på individ- og skolenivå
Karakter- og læringsstøttende prøver	- Undersøke hva eleven kan innenfor sentrale områder av faget, og ut fra denne dokumentasjonen bestemme hvor kreftene må settes inn for at eleven skal mestre faget bedre
Veiledningsmateriell	- Synliggjøre hvordan skoleeiere, skoler og lærere kan anvende prøve- og vurderingssystemet pedagogisk
Nasjonale prøver	- Kartlegge i hvilken grad elevenes grunnleggende ferdigheter er i samsvar med læreplanens kompetansemål - Gi informasjon til elever, lærere, foresatte, skoleledere, skoleeiere, de regionale myndigheter og det nasjonale nivået som grunnlag for forbedrings- og utviklingsarbeid
Avgangsprøve og eksamen/fag- og svenneprøve	- Avsluttende vurdering som har til formål å informere samfunnet, arbeidslivet og aktuelle utdanningsinstitusjoner (avtakere) om den kompetansen den enkelte elev/lærling har oppnådd.
Internasjonale studier	- Vurdere norske elevers kompetanse relatert til andre land - Grunnlag for indikatorutvikling og politikkutforming

Nye skoleporten

- Nettstedet skal presentere relevant og pålitelig informasjon til skoleeiere og skoleledere for bruk i lokalt arbeid med kvalitetsvurdering på områdene
  - Læringsutbytte
  - Læringsmiljø
  - Ressurser
  - Gjennomføring
- Nettstedet vil også gi informasjon til allmennheten (åpen og lukket del)
- Det utvikles standardrapporter. I tillegg vil det bli mulighet til å utvikle egendefinerte rapporter
- Forklaringer knyttet til forståelse av datagrunnlaget i standardrapportene
- Ikke rangering av resultatene fra nasjonale prøver

Politiske signaler

- Nye premisser for nasjonale prøver, supplert med obligatoriske kartleggingsprøver som verktøy for læreren, samt revisjon av Skoleporten.no for publisering av data og resultater om tilstanden i norsk skole

  ”Med dette legger vi et godt grunnlag for å videreutvikle det nasjonale systemet for kvalitetsvurdering, slik at det blir et mer presist verktøy for skolen, elevene og de foresatte”

  ”Det er viktig at skole-Norge nå samler seg om nødvendigheten av å drive både kvalitetsvurdering og kvalitetsutvikling som grunnlag for forbedring av opplæringen”

- St.meld. nr. 16: Utvikling av nasjonale prøver og kartleggingsprøver, vil i tillegg til eksisterende informasjon om læringsmiljø og ressurser i skolen, styrke skoleeiernes grunnlag for å ivareta det ansvar de har som skoleeier.

Kvalitetsvurdering lokalt

- Informasjon og resultater fra undersøkelser og kartlegginger kan sammenstilles og ses i sammenheng med annen type informasjon (ressurser, læringsmiljø, gjennomstrømming)
  - Skoleporten som styringsverktøy
- Bruk av resultater i det pedagogiske arbeidet
  - Resultatene fra nasjonale prøver og kartleggingsprøver må brukes på ulike måter, jf. ulike formål
  - Utvikling av veiledningsmateriell

Et kort eksempel

- Lage oversikt over hvor informasjon finnes (lokalt/nasjonalt)
- Bearbeide og ordne innsamlet informasjon
- Analyse
  - Drøfte sentrale begreper
  - Hva forteller resultatene og hva forteller de ikke?
  - Tendenser/mønstre?
  - Er resultatene i overensstemmelse med egen antagelser?
- Egenvurdering og refleksjon
  - Har opplæringen riktig/ønskelig kvalitet?
  - Utnytter vi ressursene på en optimal måte?
  - Kan vi dokumentere positiv utvikling?
- Vurdere konsekvenser
  - Hvilke konsekvenser får resultatene for skolenes videre praksis?

Tilsyn

- Fylkesmannen plikter å føre tilsyn med kommunen/skoleeier
- Økt oppmerksomhet og forventninger om tilsyn sett i forhold til nasjonale kvalitetsvurderingssystemet
- Det systematiske tilsynsinstituttet er forholdsvis nytt og det må bygges opp kompetanse både i Utdanningsdirektoratet og fylkesmennene
- Tilsynet kan utføres som planlagt tilsyn (eks. systemrevisjon) eller hendelsesbasert tilsyn (inspeksjonstilsyn)

Nasjonale prøver

Nasjonale prøver vs. kartleggingsprøver

- Nasjonale prøver skal først og fremst skal gi informasjon om gruppe av elever, dvs. informasjon på systemnivå.
- Kartleggingsprøver skal gi detaljert informasjon til lærer om den enkelte elev
- I skoleåret 2007/08 vil det bli gjennomført både nye nasjonale prøver og nye obligatoriske kartleggingsprøver

Hvorfor trenger vi begge deler?

- Resultatene fra nasjonale prøver skal først og fremst være bidrag til kvalitetsutvikling på systemnivå
  - Det er behov for systematisk og pålitelig informasjon om i hvilken grad elevens ferdigheter er i samsvar med læreplanens mål for de grunnleggende ferdighetene. Denne informasjonen skal være grunnlag for forbedrings- og utviklingsarbeid nasjonalt og lokalt.

- Kartleggingsprøver skal måle elevenes ferdigheter på et tidlig tidspunkt i grunnopplæringen, og på den måten være et hjelpemiddel for å tilpasse opplæringen bedre til den enkelte elev

Bruk av resultater fra nasjonale prøver

- Sammenstille resultatene fra nasjonale prøver med annen type informasjon (ressurser, læringsmiljø, gjennomstrømming), som grunnlag for forbedrings- og utviklingsarbeid.

- Veiledningsmateriell til lærer om tolking og bruk av resultater i det pedagogiske arbeidet

- Bruk av resultater kan for eksempel innbære
  - Sammenlikne ”egne” prestasjoner med forhåndsdefinerte nivåer på en skala (målrelatert vurdering)
  - Sammenlikne ”egne” prestasjoner med prestasjoner på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå
  - Gir resultatene fra nasjonale prøver en indikasjon på at det er nødvendig med ytterligere kartlegging?

Oppsummering – formålet med nasjonale prøver

- De nasjonale prøvene skal **kartlegge** i hvilken grad elevenes ferdigheter er i samsvar med læreplanens mål for de **grunnleggende ferdighetene** regning og lesing på norsk og engelsk, slik de er integrert i kompetansemål for fag i LK06 etter 4. og 7. årstrinn.

- Prøvene skal gi **informasjon** til elever, lærere, skoleledere, foresatte, skoleeiere, de regionale myndigheter og det nasjonale nivået som **grunnlag** for **forbedrings- og utviklingsarbeid**.

Nasjonale prøver før og nå

- Omfanget er redusert
- Bedre kvalitet på prøvene:
  - Felles rammeverk for å sikre pålitelighet
  - Løpende kvalitetssikring
  - Grundig utprøving
- Både åpne oppgaver og flervalgsoppgaver, men hovedvekt på flervalgsoppgaver
- Ingen forberedelser til prøvene
- Enklere og mer brukervennlig gjennomføring
- Helhetlig informasjon og veiledning, og målgruppetenkning
  - All informasjon på Utdanningsdirektoratets nettsider
- Mer involvering av brukerorganisasjonene

Status

- Arbeidet med prøvene er i rute
- Prøvene er pilotert høsten 2006 og kvaliteten er god
- Prøvedatoer 5. og 8. trinn:
  - Lesing på norsk for begge trinn: torsdag 20. september.
  - Regning for begge trinn: tirsdag 25. september.
  - Lesing på engelsk for begge trinn (elektronisk): uke 36 og 37 (5. trinn) og uke 38 og 39 (8. trinn)

Rammeverket for nasjonale prøver

- Hensikten med rammeverket for de nasjonale prøvene er å etablere et felles grunnlag for utforming, gjennomføring, rapportering og bruk av prøvene.

- Rammeverket skal beskrive formålet med nasjonale prøver og avgrense de grunnleggende ferdighetene regning og lesing på norsk og engelsk. Rammeverket skal videre angi metodiske krav til gjennomføringen og krav til rapportering fra prøvene.

- Rammeverket er et styringsdokument som skal sikre kvalitet i arbeidet med prøvene. Målgruppen for rammeverket er i første rekke fagmiljøene som skal utforme nasjonale prøver og Kunnskapsdepartementet.

Krav til kvaliteten på prøvene

Rammeverket setter tydelige kvalitetskrav til prøvene:

- Sikre at prøvene måler grunnleggende ferdigheter slik de er integrert i kompetansemål i LK06
- Prøvenes pålitelighet (reliabilitet og validitet)
- Variert bruk av oppgavetyper, med hovedvekt på flervalgsoppgaver
- Løpende ekstern kvalitetssikring

Krav til gjennomføring av prøvene

- Gjennomføringstiden:
  - 90 minutter på 5. trinn
  - 120 minutter på 8. trinn

- Å gjennomføre prøvene skal ikke kreve spesielle forberedelser for elevene

Hva skal kartlegges?

- Elevenes grunnleggende ferdigheter på *tvers av fag.*
- Utgangspunkt i kompetansemål etter 4. og 7 årstrinn i LK06
  - beskriver hva som elev/lærling skal kunne mestre/hva som forventes av eleven/lærlingen etter opplæring på ulike trinn
- Rammeverket avgrenser hva som skal kartlegges
  - Regning: tall, måling, statistikk
  - Lesing på norsk: finne informasjon, forstå og tolke, reflektere over og vurdere tekstens form og innhold
  - Lesing på engelsk: finne informasjon, forstå hovedinnholdet i tekster og reflektere over innholdet i tekster (kun 8. trinn)
- Mer informasjon og eksempeloppgaver på nettet

Informasjon og veiledning

- Overordnet: Alle elever og foreldre skal få tilbakemelding om egne resultater
- Brosjyre til elever og foreldre
- Skriftlig veiledningsmateriell
  - Retningslinjer om gjennomføring av prøvene
  - Veiledning til lærer om tolking og bruk av prøveresultatene
  - Instruks som lærer skal lese opp for elevene på prøvedagen
- Ingen opplæring/kurs om nasjonale prøver i 2007. Kompetanseutvikling i vurdering for lærere tas inn som en del av direktoratets oppfølging av oppdragsbrev om individvurdering fra KD

Retningslinjer om gjennomføring av prøvene

- Obligatorisk for alle, jf. forskrift til opplæringslov og friskolelov § 2-4
- Fritak
- Tilrettelegging/hjelpemidler
- Logistikk og skolenes forberedelser

Veiledningsmateriell om bruk av prøveresultater

- Hovedinnhold:
  - Det sammenhengende prøve- og vurderingssystemet
  - Hva skal prøvene kartlegge
  - Skala for nasjonale prøver
  - Lærerveiledning om tolking og bruk av resultater
  - Veiledning for skoleleder og skoleeier
- Sendes til skolene ved skolestart

Registrering av resultater

- Nettbasert prøveadministrasjonssystem er under utvikling.
  - Aktuelle lærere og elever må legges inn i det nye systemet
  - Generere brukernavn og passord til elektroniske prøver i lesing på engelsk
  - Registrere resultat på alle oppgaver for alle elever som gjennomfører papirbaserte prøver.
  - Resultatene fra elektronisk nasjonale prøve i lesing på engelsk vil bli automatisk registrert.
- Ansvar for tilrettelegging og opplæring er fordelt mellom FM, skoleeier og skoleleder
- Skriftlig brukerveiledning under utvikling

Felles skala

- Felles skala for nasjonale prøver med beskrivelser av ferdighetsnivåer

- En felles skala for to formål:
  - Ivaretakelse av brukerhensyn
  - Sammenlikning av resultater over tid på nasjonalt nivå

Sluttrapporter

- Analyse av resultatene fra nasjonale prøver
  - Representativt utvalg på landsbasis
  - Hva sier resultatene om norske elevers ferdigheter?
- Spørreundersøkelse

Offentliggjøring av resultater fra nasjonale prøver

Publisering på Skoleporten

- Åpen del: Resultater på aggregert nivå (kommune-, fylkes- og nasjonalt nivå)
- Lukket/pålogget del for skoleeier og skoleleder: Resultater på skolenivå.

Informasjon

- All informasjon om nasjonale prøver skal publiseres på direktoratets nettsider
- Nyheter
  - Statusrapport
  - Fremdriftsplan for arbeidet
  - Eksempeloppgaver
  - Krav til IT ved elektroniske nasjonale prøve i lesing på engelsk
  - Lysbilder som kan brukes i presentasjoner

Kartleggingsprøver

Nye obligatoriske kartleggingsprøver

- Formål: avdekke elevenes manglende lese- og tallforståelse på et tidlig tidspunkt i grunnopplæringen, slik at tiltak kan iverksettes
- Ny obligatorisk kartleggingsprøve i lesing på 2. trinn våren 2008
- Ny obligatorisk kartleggingsprøve i regning/ tallforståelse på 2. trinn våren 2008
  - Frivillig våren 2007
- Informasjonsskriv sendt til skolene i mars

Øvrig kartleggingsmateriell

- Prøve- og kartleggingsmateriell omfatter leseferdighet, matematikkforståelse og kommunikativ kompetanse i engelsk, samt karakter- og læringsstøttende prøver.

- En gjennomgang av prøve- og kartleggingsmateriellet viser at det er behov for samordning, revisjon og supplering av dette materiellet i forhold til de nye læreplanene i Kunnskapsløftet.

- I påvente av endringer vil Utdanningsdirektoratet fortsette å tilby nåværende prøve- og kartleggingsmateriell på sine nettsider.

- Det er viktig at skoler som velger å bruke dette materiellet er bevisste på bruken, og på at disse prøvene ikke er tilpasset det nye læreplanverket.

Mer informasjon:

www.utdanningsdirektoratet.no

Prosjektleder nasjonale prøver:

Ole Christian Melhus

ocm@utdanningsdirektoratet.no